

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ

Β'

Η ΕΚΤΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΟΜΙΛΗΤΙΚΩΣ

Μέχρι τούδε προσεπαθήσαμεν νὰ χαρακτηρίσωμεν ἐκείνην τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Γραφῆς, ἣτις πρέπει νὰ προηγηθῆ τῆς ἐκτιμήσεως τῆς Γραφῆς. Ἐδείξαμεν, πῶς ἡ ἀνάγνωσις ἀρχομένη ἀπὸ τῶν *γραμμάτων* τῆς Γραφῆς, προχωρεῖ πέραν τούτων καὶ ζητεῖ νὰ παρουσιάσῃ μίαν *ψυχολογίαν* καὶ *θεολογίαν* τῆς περιοχῆς, τοῦ κειμένου. Τὴν στιγμὴν δέ, καθ' ἣν ἡ ἀνάγνωσις τῆς Γραφῆς ἀναπαράγει τὰς σκέψεις, τὰς ψυχικὰς διαθέσεις καὶ σκοποὺς, ἐφ' ὅσον βεβαίως ἐπιτρέπη τὸ κείμενον, καὶ ἐπεξεργάζεται τὴν ἔννοιαν, τὴν ἐνυπάρχουσαν ἐν αὐτῷ, ἀποκτῶ τότε ἡ ἀνάγνωσις πλῆθος σκέψεων, τὸ ὁποῖον πλουτίζει τὸ κήρυγμα κατὰ μίαν ἀπροσδόκητον καὶ ἐκπληκτικὸν τρόπον. Ἡ ἀνάγνωσις τῆς Γραφῆς φθάνει εἰς τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα, προσπαθοῦσα νὰ ἐμβαθύνῃ καὶ παρ' ἐκάστη *φαινομενικῶς* ἀσημάντῳ φράσει καὶ παρατηρήσει, ἐρωτῶσα τὸν σκοπὸν καὶ τὴν αἰτίαν καὶ ἐπομένως ἐπιζητοῦσα τὰ τελευταῖα ἐλατήρια, αἵτινα κείνται ὀπισθεν ἐκάστης λέξεως καὶ φράσεως. Ὅταν δὲ εὔρωμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν *ψυχολογίαν* καὶ τὴν *θεολογίαν* τοῦ κειμένου, τότε ἡ ὁδὸς εἶναι ἀνοικτὴ εἰς τὴν *ὀμιλητικῶς* ἐκτίμησιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τοῦ κειμένου, ἣτις τώρα ἀκολουθεῖ.

Ποία, ἀρὰ γε, ἐνέργεια ἀνήκει εἰς τὴν ὀμιλητικῶς ἐκτίμησιν τοῦ κειμένου; Πῶς ἀποκτῶμεν, ἐν ἄλλαις λέξεσι, τὴν ὀμιλητικὴν ἐξήγησιν, δηλαδὴ τὴν ἐξήγησιν τοῦ κειμένου τὴν ἀρμόζουσαν καὶ ἐφαρμοζομένην εἰς τοὺς ἀκροατὰς τοῦ κηρύγματος; Τί ἔχει νὰ εἴπῃ τὸ κείμενον εἰς ἐκείνους, χάριν τῶν ὁποίων γίνεται ἡ ἐμβάθυνσις τοῦ κειμένου; Τὸ ἀκόλουθον εἶναι φανερόν, ὅτι δηλ. ἡ Γραφή καὶ ἕκαστον τμῆμα αὐτῆς ἔχουσι τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον εἰς ἐκάστην ἐποχὴν καὶ ὀμιλοῦσι πρὸς αὐτήν· ἡ Γραφή προβάλλει ἐρώτημα, ἀπευθυνόμενον εἰς ἐκάστην ἐποχὴν, εἰς τὸ ὁποῖόν πρέπει ν' ἀπαντήσῃ αὐτῇ ἡ ἐκτίμησις λοιπὸν τοῦ κειμένου *ὀμιλητικῶς* ἔχει καθῆκον ν' ἀνεύρῃ, τί ἡ Γραφή ἢ τὸ ἕκαστοτε κείμενον τῆς Γραφῆς λέγει εἰς τὴν ἐποχὴν καὶ μάλιστα εἰς

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 162.

σις τῶν προσδοκῶν του· ἐπίσης ὁ βίος ἡμῶν παρεσκευάσεν εἰς αὐτὸν λόγους· ἐπίσης καὶ ὁ βίος ἡμῶν κατήντησε καταφανῆς τις ἀγνωμοσύνη, δι' ἧς ἡμεῖς ἀνταποδώσαμεν τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ.

Ὡσαύτως καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναφέρονται οἱ λόγοι, οὓς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ: «εἰ ἔγνων καὶ σὺ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ τὰ πρὸς εἰρήνην σου! Νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου». Ὁ Ἰησοῦς εἰσέρχεται εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα μὲ τὴν φλέγουσαν ἐπιθυμίαν νὰ καταλάβῃ ἐπὶ τέλους ἢ πόλις ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συντελεῖ εἰς τὴν εἰρήνην της. Ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν, ἵνα μὲ τὸ συγκλονίζον κήρυγμά του ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ Γολγοθᾶ μαλακώσῃ τὰς καρδίας, μεταβάλλῃ τὰς ψυχὰς καὶ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν χάριν του. Δὲν ἔκαμε καὶ δι' ἡμᾶς αὐτὸ τὸ κήρυγμα τῆς Μ. Παρασκευῆς; Δὲν παρηκολούθησε καὶ δι' ἡμᾶς ἡ σωτηριώδης ἀγάπη του; Δὲν ἀνανεοῖ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ τῶν ἡμετέρων ἁγίων Θυσιαστηρίων ἀνὰ πᾶσαν θ. Λειτουργίαν τὸ αὐτὸ δρᾶμα, τὸ ὁποῖον ποτε προσέφερεν ἐν Ἱερουσαλήμ; Δὲν παρακολουθεῖ ἡμᾶς δι' ἐκάστου ἱερέως, ὅστις τελεῖ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, καὶ δὲν κηρύττει καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν σωτηριώδη ἀγάπην του, ἣτις πρέπει νὰ μαλακώσῃ καὶ καταστήσῃ ἀπλὰς τὰς καρδίας καὶ ψυχὰς ἡμῶν; Δὲν ἐπιζῶμεν ἡμεῖς ἡμέρας, αἵτινες μὲ δύναμιν διαλαλοῦσιν εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει διὰ τὴν εἰρήνην ἡμῶν; Ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας ἡ χάρις κρούει τὰς θύρας μας; Ἡμέρας, καθ' ἃς ἀναγνωρίζωμεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ βίος μας κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν διηγώμεθα μέχρι τοῦδε; Ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς μὲ τὸ κήρυγμα κοσμοϊστορικῶν γεγονότων προσκαλεῖ ἡμᾶς εἰς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν; Ἦτο κεκρυμμένον πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς Ἱερουσαλήμ τὸ χρησιμεῖον διὰ τὴν εἰρήνην της; Ἡ Ἱερουσαλήμ κατήντησεν εἰς ἄκαρδον ἐγωϊσμόν. Ἡ Ἱερουσαλήμ ἀκουμένη εἰς τὴν αὐτοδικαίωσιν, ἀπέκρουσε τὴν χάριν τῆς σωτηρίας. Θὰ ἰσχύσῃ καὶ δι' ἡμᾶς τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ τὸ χρησιμεῖον διὰ τὴν ἡμετέραν εἰρήνην, εἶναι κεκρυμμένον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν; Δὲν ἔπρεπε νὰ διακρίνωμεν, ὅτι καὶ δι' ἡμᾶς ἔκρουσεν ἡ ὥρα τῆς χάριτος, ὅτι ὁ δεικτὴς τοῦ ὥρολογίου τοῦ βίου μας προσεχώρησε τόσο πολύ, ὥστε καὶ δι' ἡμᾶς θὰ εἶναι πολὺ ἀργά, ὅπως συνέβῃ τοῦτο διὰ τὴν Ἱερουσαλήμ; Τότε δὲ θὰ πραγματοποιηθῇ καὶ δι' ἡμᾶς ἡ ἀπειλή, ἣν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς διὰ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἣτις ἔγνε δι' αὐτὴν μίαν ὀλεθρῆν ἀλήθειαν: «ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροὶ σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσι σε καὶ συνέξουσὶ σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσὶ σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοὶ καὶ οὐκ

ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου». Ἐπῆλθεν ἡ καταστροφή ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἣτις εἶπε προαγγελθῆ ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Κατὰ γράμμα δὲ ἐπληθύνθη τὸ προφητευσθὲν ὑπ' αὐτοῦ. «Θεὸς οὐ μνηστῆριζεται». Τιμωρεῖ πάντα, ἀρνούμενον νὰ δεχθῆ τὴν προσφερομένην χάριν. Τιμωρεῖ πάντα, καθυβρίζοντα τὴν ἀγάπην, μεθ' ἧς ὑποδέχεται τὰ πλάσματά του. Ἡ ἀποκρουθεῖσα χάρις γίνεται κατηγορία, ἣτις καταδικάζει ἡμᾶς. Ἡ καθυβρισθεῖσα ἀγάπη γίνεται «κρίσις», ἣτις παραδίδει ἡμᾶς εἰς τὸν θάνατον. Ἡ μὴ ἀπόκτησις τῆς σωτηρίας γίνεται κατάρα, ἣτις διὰ παντὸς ἀποκλείει ἡμᾶς τῆς μακαριότητος.

Ἐπειτα εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πόλιν καὶ διηυδύνθη εἰς τὸν ναὸν καὶ ἔδωκε τέλος εἰς τὰς ἀνοσίους πράξεις, εἰς αἷμα; ἐπεδίδοντο ἐκεῖ, ἐν τῷ ἱερῷ τόπῳ οἱ ἀγορασταὶ καὶ οἱ πωληταί. Ἡ παρουσίαις τοῦ Ἰησοῦ φαίνεται ἐκεῖ ὡς προανάκρουσμα ἐκείνου, ὅπερ περιμένει τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐὰν αὕτη δὲν ἀκούσῃ τὴν τελευταίαν κλήσιν εἰς τὴν χάριν του. Ἐμφανίζει ἐκεῖ μίαν δύναμιν, ἣτις καταδεικνύει τὸν Ἰησοῦν ὡς Υἱὸν ἐκείνου ὅστις εἶπε διὰ τοῦ προφήτου: «ὁ οἶκος μου οἶκος προσευχῆς ἔστιν ἡμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν». Παρουσιάζεται μετὰ δυνάμεως, ἣτις ἀναμφιβόλως δεικνύει, ὅτι δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ ἐκεῖνο, ὅπερ ἐξεφράσθη διὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐπρεπε δὲ αὕτη νὰ τὸν ἀκούσῃ ἔπρεπε νὰ εἴπῃ καθ' ἑαυτήν, ὅτι ὁ καθαρίας τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ μὲ τοιαύτην μεγαλοπρεπῆ ἰσχύν, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἐπὶ τὴν πόλιν μίαν «κρίσιν», ἣν οὐδεμία δύναμις τῆς γῆς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ. Ἄλλ' ἡ Ἱερουσαλήμ μένει πεπωρωμένη.

Δὲν συμβαίνει τοιοῦτόν τι, καὶ ἐν τῷ ἡμέτερῳ βίῳ; Δὲν παρουσιάζονται ἐν τῇ ζωῇ μας σφοδρὰ κτυπήματα διαφόρων ἀτυχημάτων, αἵτινα μᾶς ὑπενθυμίζουσι, ὅτι ὁ Θεὸς κρατεῖ τοὺς χαλινοὺς καὶ κυβερνᾷ τὸν βίον ἡμῶν καὶ τὸν βίον τῶν λαῶν; Δὲν πέμπει συχνάκις διὰ παθημάτων καὶ ἀτυχημάτων ἀπειθαυμένους, οἵτινες παρανοοῦσι νὰ σταματήσωμεν καὶ ἀπαιτοῦσιν ἐπιστροφὴν, μετάνοιαν καὶ βελτίωσιν; Δὲν φαίνονται ταῦτα ὡς προοίμιον ἐκείνου, ὅπερ ρᾶς ἀναιμῆναι, ἐὰν ἡμεῖς δὲν δώσωμεν προσοχὴν εἰς τὰς παρανοήσεις καὶ ἀπειλὰς τοῦ Θεοῦ; Ἄλλοίμονον δὲ εἰς ἡμᾶς, ἐὰν παρακούσωμεν τὴν κλήσιν ταύτην τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξακολουθήσωμεν τὸν προηγούμενον ἁμαρτωλὸν βίον μας. Πάντως δὲ τότε θὰ ἐπέλθῃ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἡ κρίσις ἣτις ἐπέσκηψεν ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλήμ.

Παρὰ τὴν κακόβουλον ἀμαρτίαν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἣτις ἐπέσκηψεν

καὶ τὸ ἱερὸν νὰ μιάνη δι' ἀνοσίας πράξεως, ὁ Ἰησοῦς ἐπέμενε εἰς τὴν ἀποστολὴν του, ἣν εἶπεν ὄρσει δι' αὐτὸν ὁ Θεὸς Πατήρ. Εἰσέτι ἐξηκολούθει τὸν δρόμον ὁ χρόνος τῆς χάριτος, ἣτις ἐκράτει καὶ ἀνέστειλε εἰσέτι τὴν χεῖρα τῆς δικαιοσύνης. Διὰ τοῦτο δὲ ἐδίδασκε καθ' ἐκάστην ἐν τῷ ἱερῷ. Καθ' ἐκάστην μέχρι τῆς Μεγάλης Πέμπτης ἐπεσκέπτετο τὰς ἀγίας στοάς, καθ' ἐκάστην συνῆγε περὶ ἑαυτὸν τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἐκήρυττεν εἰς αὐτοὺς περὶ τῆς μετανοίας καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Οὕτω προσφέρεται καὶ εἰς ἡμᾶς ὁ Ἰησοῦς. Ἐν ὅσῳ ζῶμεν, οὐδέποτε κλείει τὸ στόμα του. Ὅσῳ ἐπισκεπτόμεθα τὸν οἶκον Κυρίου, ἐκεῖ ἀκούομεν τὸν λόγον του. Ἐν ὅσῳ ἡμεῖς εὐρισκόμεθα ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἐκκλησίας του, οὐδέποτε παύεται νὰ μᾶς παραινέσῃ: Μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Ἄλλ' ἐπὶ πόσον χρόνον; Διὰ τὴν Ἱερουσαλήμ ἦτο πλέον πολὺ ἀργά. Ὀλίγας εἰσέτι ἡμέρας θ' ἀκούσῃ τὴν φωνὴν του. Ὀλίγας ἡμέρας ἀκόμη θὰ προσφέρῃ τὴν χάριν του, θὰ συνάξῃ τὸν λαὸν ὑπὸ τὰς πτέρυγας του, ὅπως ἡ ὄρνις «τὰ νεοσία εαυτῆς». Καὶ ὅμως ἦτο πλέον ἀργά, ἐπειδὴ ἡ Ἱερουσαλήμ δὲν διέκρινε τὰς ἡμέρας τῆς ἐπισκέψεώς του. Ἄργα γὰρ θὰ εἶναι καὶ δι' ἡμᾶς ἀργά; Ματαίως θὰ κρούσῃ ὁ Σωτὴρ τὴν θύραν μας, ματαίως θὰ συμβουλευσῇ, ματαίως θὰ ἀπειλήσῃ, ματαίως θὰ θελήσῃ νὰ μᾶς σώσῃ; Καὶ δι' ἡμᾶς θὰ γίνῃ ποτὲ πολὺ ἀργά. Καὶ τότε θὰ ἐπιπέσωσι καὶ ἐφ' ἡμᾶς τὰ κτυπήματα τῶν ἀτυχημάτων, τὰ ὁποῖα ὑποδηλοῖ ὁ ἅγιος Παῦλος: «Ὅταν... λέγωσιν εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ᾠδὴν «τῆ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃ» (Α'. Θεσσαλ. 5, 3).

Ἐὰν λοιπὸν θελήσωμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπὶ τοὺς ἀκροατὰς τῆς Θεολογικῆς ἐρμηνείαν, τότε βλέπομεν, ὅτι αὕτη παρέχει πλούσιον ὕλικόν δι' ἓν τελεσφόρον κήρυγμα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀρκεῖ νὰ αἰσθανθῶμεν, ὅτι οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις τοῦ Κυρίου ἀποβλέπουσι καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ὅτι ἀπευθύνονται εἰς τοὺς ἀκροατὰς ἡμῶν καὶ ν' ἀναγνωρίσωμεν ἐν τῇ καταστάσει, ἐν ἣ εὐρίσκεται ὁ Ἰησοῦς, μίαν εἰκόνα καὶ καθρέπτῃ τῆς συγχρόνου καταστάσεως.

Μὲ τὴν μέχρι τοῦδε γενομένην ἐκτίμησιν τῆς ἡμετέρας περιοκοπῆς, δὲν ἐξηγητλήθη εἰσέτι ὀλοτελῶς ἡ ὀμιλητικὴ ἐκτίμησις καὶ ἐκμετάλλευσις αὐτῆς. Μέχρι τοῦδε προσεπαθήσαμεν νὰ ἔχωμεν τὸ ὀμιλητικὸν περιεχόμενον τῆς περιοκοπῆς, ὁρμώμενοι ἀπὸ μιᾶς κεντρικῆς ἰδέας, περὶ τὴν ὁποίαν εἶναι τῷ ὄντι συγκεντρωμένοι αἱ σκέψεις τοῦ τμήματος ἐκεῖ-

νου. Ἡ ἰδέα δὲ αὕτη ἦτο ἡ σωτηριώδης ἀγάπη τοῦ Κυρίου. Ὡστε, ὁ σκοπός, εἰς ὃν διηυθύνετο ἡ ὁμιλητικὴ ἐξήγησις, ἦτο νὰ ἐτοιμασθῶσιν αἱ καρδίαι, ἵνα ὦσιν ἀνοικταὶ εἰς τὴν σωτηριώδη χάριν. Ἀλλ' ἐν τῇ περικοπῇ δύνανται ν' ἀνευρεθῶσι καὶ ἄλλοι σκοποὶ οὗτοι δὲ ἀκριβῶς παρέχουσι τὴν ἀφορμὴν, ἵνα γίνωσι διὰ τὸ κήρυγμα καὶ ἄλλαι τινὲς ἐκτιμήσεις.

Ὅπως δὲ κατεδείχθη ἐν τῇ ἐξηγήσει τῆς περικοπῆς, ὅλη ἡ στάσις τοῦ Κυρίου, ἡ ἐμφανιζομένη ἐν αὐτῇ, ἴσταται ὑπὸ τὰς σκέψεις τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἐντολῆς, ἣν ἐδέχθη παρὰ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Πατρὸς· διὰ τοῦτο δὲ δύναται ἡ ὁμιλητικὴ ἐκτίμησις ν' ἀποβλέπη εἰς τὸν σκοπὸν, ὅπως διεγείρῃ καὶ ἐξισφαλίῃ ἐν τῷ ἀκροατῇ τὴν ἀπόφασιν νὰ ὑποταχθῇ καθ' ὅλας τὰς καταστάσεις τοῦ βίου ὑπὸ τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ. Τότε δὲ δύναται νὰ γίνῃ ἡ ἀκόλουθος ὁμιλητικὴ ἐξήγησις τῆς περικοπῆς.

Ὁ Ἰησοῦς ἔχει ἐντολὴν ἐκ μέρους τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς. Ἡ θέλησις δὲ τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς εἶναι ἀείποτε ὁ ἀπόλυτος κανὼν τοῦ βίου καὶ τῆς συμπεριφορᾶς του. Δὲν ἐκτελεῖ δὲ πρότερον θαῦμα, πρὶν ἢ ἔλθῃ ἡ ὥρα, ἣν εἶχεν ὀρίσει δι' αὐτὸν ὁ Πατήρ. Δὲν ἀρχίζει πρότερον τὴν δημοσίαν δρασίμ του, ἕως οὗ καλέσῃ αὐτὸν ὁ Πατήρ εἰς τὴν δημοσιότητα. Οὐδένα ἄλλον λόγον ἐκφέρει ἐκ τοῦ στόματος, ἢ ἐκείνον ὃν ἐδέχθη παρὰ τοῦ Πατρὸς. Εἰς εὐδὲν διάβημα προβαίνει, εἰμὴ εἰς ἐκεῖνο, ὅπερ διέταξεν ὁ Πατήρ. Τὸ πρόγραμμα τοῦ βίου του ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ἀκολούθῳ φράσει: «ἐμὸν βρῶμά ἐστιν. ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με» (Ἰωάνν. 4, 34).

Ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ ἀφηγήσει, ἣν ἐκθέτει εἰς ἡμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον, ἴσταται ὁ Ἰησοῦς ὅλως ὑπὸ τὴν θέλησιν τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς του. Ἀναβαίνει εἰς Ἱερουσαλήμ, καίτοι γνωρίζει ὅτι διευθύνεται πρὸς τὸ φρικτὸν δράμα τοῦ Γολγοθᾶ· ἀλλὰ κάμνει τοῦτο, ἐπειδὴ πρέπει νὰ ἐκπληρωθῶσιν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα προανήγγειλε περὶ αὐτοῦ ὁ Πατήρ διὰ τῶν προφητῶν. Εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν, ὅπως κατ' ἐντολὴν τοῦ Πατρὸς προσφέρῃ ἀπαξ ἔτι τὴν σωτηρίαν εἰς τὴν πόλιν καὶ δακρύει χάριν αὐτῆς, ἐπειδὴ ἀντιστέκεται ἡ Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν σωτηριώδη βούλησιν τοῦ Πατρὸς. Ἐκτελεῖ τὴν ἐντολὴν τοῦ Πατρὸς ἀπειλῶν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ τὴν τιμωρίαν, τὴν ὁποῖαν καθώρισεν ὁ Πατήρ διὰ τὴν ἀπιστον πόλιν, ἐπειδὴ αὕτη δὲν διέκρινε τὸν χρόνον τῆς θείας ἐπισκέψεως. Ἐπειτα πορεύεται εἰς τὸ ἱερόν, ἵνα ἐν τῷ διαλόγῳ μετὰ τοῦ Πατρὸς ἐνισχυθῇ διὰ τὴν ὁδὸν τῶν παθῶν, ἣν ἤδη ἐπάτησε καὶ προσευχηθῇ

διὰ τὴν ἁμαρτωλὴν πόλιν. Ἐξαγνίζει τὸ ἱερὸν ἀπὸ τῆς βλασφημίου κινήσεως τῶν ἀγοραστῶν καὶ πωλητῶν, ἵνα ἐκπληρώσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ Πατρὸς, τοῦ εἰπόντος: «ὁ οἶκος μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν». Καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς διδάσκει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπως μέχρι τελευταίας στιγμῆς ἐκπληρώσῃ τὴν θέλησιν τοῦ ἀποστειλαντος αὐτόν.

Διὰ τοῦτον δὲ τῶν σημείων τῆς ὑπακοῆς τοῦ Ἰησοῦ ἀπέναντι τῆς βουλήσεως τοῦ Πατρὸς, παρέχει τὸ Εὐαγγέλιον νέας ἐνδείξεις διδασκαλιῶν πρὸς ἐφαρμογὴν. Ἐπίσης καὶ δι' ἡμᾶς εἶναι ἡ βούλησις τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς ὁ ἀπόλυτος καὶ ὀριστικὸς κανὼν τοῦ ἡμετέρου βίου. Κατὰ πάσας τὰς κινήσεις καὶ ἀποφάσεις ἡμῶν ἡ βούλησις τοῦ Πατρὸς εἶναι τὸ κανονίζον μέτρον. Κατὰ τὰς ἐπιθυμίας, τὰ σχέδια, τὰς πορείας, τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ πράξεις ἡμῶν εἶναι ἡ βούλησις τοῦ Θεοῦ ἡ *μόνη ἢ στάθμη*, ἣτις θὰ ὑποδείξῃ εἰς ἡμᾶς τὴν εὐθεϊαν γραμμῆν. Ἐὰν παρουσιασθῶσι καὶ δι' ἡμᾶς στιγμαὶ τοῦ Γολγοθᾶ, τότε πρέπει νὰ μᾶς συνοδεύῃ μόνον ἡ βούλησις τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐὰν μᾶς περικυκλοῖ βαθύτατον σκότος, ἡ βούλησις τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὸ φῶς. Ἐν τοιαύταις στιγμαῖς τῶν συμφορῶν θὰ εἶναι δύσκολον δι' ἡμᾶς νὰ μένωμεν πιστοὶ εἰς τὸν αἰώνιον προορισμὸν ἡμῶν· καὶ ἐν τούτοις πρέπει νὰ εἴμεθα ἕτοιμοι καὶ ἀποφασισμένοι νὰ πράξωμεν τὴν βούλησιν τοῦ πέμψαντος ἡμᾶς.

Καὶ ἄλλαι τινὲς κεντρικαὶ σκέψεις ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ περικοπῇ, αἵτινες δύνανται νὰ προμηθεύσωσιν ἄρκετον ὕλικόν διὰ τὸ κήρυγμα. Πρὸ παντὸς δὲ ἡ σκέψις τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς ἀποστολῆς. Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ περικοπῇ ἴσταται ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς σκέψεως περὶ τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς ἀποστολῆς του.

Ὡς Ἰησοῦς, ὡς Σωτὴρ, ὡς ὁ μέλλων «λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ» ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ προανηγγέλθη ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου. Ὡς Ἰησοῦς καὶ Σωτὴρ ἦλθε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰσηγήθη εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν τὴν εὐδαιμονίαν τῆς σωτηρίας. Ὡς Ἰησοῦς καὶ Σωτὴρ κατεδείχθη, ὅτε συνεχώρησε τὰς ἁμαρτίας τοῦ παραλυτικοῦ καὶ ἔδωκε τὴν εἰρήνην εἰς τὴν καρδίαν τῆς μετανοησάσης Μαγδαληνῆς. Ὡς Ἰησοῦς καὶ Σωτὴρ χαρακτηρίζει ἑαυτὸν ἐν τῇ πραγματικῇ του φράσει: «ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός» (Λουκ. 19, 10).

Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν σωτηριώδη ἀποστολήν του μένει ὁ Σωτὴρ διὰ παντὸς τοῦ βίου πιστὸς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς δυσκολωτάτας στιγμὰς τοῦ βίου του. Διότι πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς του διευθύνεται εἰς

Ἱεροσόλυμα, εἰς τὰ πάθη του. Διὰ τὴν διακονίαν τῆς ἀποστολῆς του ὑψώνει τὴν φωνὴν καὶ ἐκφέρει τὴν ἀπειλὴν κατὰ τῆς πόλεως: «Εἰ ἔγνωσ καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου».

Διὰ τὴν διακονίαν τῆς ἀποστολῆς του ἐνδιώκει ἐν τοῖς ἱεροῦ τοὺς πωλητὰς καὶ ἀγοραστὰς. Διὰ τὴν διακονίαν τῆς ἀποστολῆς του πηγαίνει εἰς τὸν ναὸν διὰ νὰ προσευχηθῆ καὶ διδάξῃ. Κατὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς παρουσιάζει μίαν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν ἀποστολήν, εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, ἣτις οὐδόλως κλονίζεται διὰ διαψεύσεως ἐλπίδων, δι' ἀποτυχιῶν καὶ διὰ παθημάτων.

Ὅποιον ὑπόδειγμα δι' ἡμᾶς! Ἐκάστη διάψευσις ἐλπίδος ἀπειλεῖ νὰ ἐξαδυνατίσῃ τὴν πίσυν μας εἰς τὸ ἐπάγγελμα, εἰς τὴν ἀποστολήν. Ἐκάστη ἀποτυχία ἀπειλεῖ νὰ καταστήσῃ χολὴν τὴν θέλησίν μας ἐν τῇ ἀποστολῇ. Πᾶς πόνος, τὸν ὁποῖον δοκιμάζομεν κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος ἡμῶν, ἀπειλεῖ νὰ καταστήσῃ ἡμᾶς ἀπίστους εἰς τὴν ἀποστολήν ἡμῶν. Ἡ ἀφοσίωσις τοῦ Κυρίου εἰς τὴν ἀποστολήν του, ἣτις μένει ἀδιάσειστος ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπεῖᾳ κατὰ πάσας τὰς δυσχερείας, πρέπει νὰ μᾶς ἐνισχύῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ ἐν τῇ πίστει ἡμῶν πρὸς τὸ ἐπάγγελμα, τὴν ἀποστολήν.

Ἡ σκέψις περὶ τῆς ἀποστολῆς δύναται νὰ ἐξετασθῆ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἡμετέρας περικοπῆς καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν, ὑπὸ τὴν ἀκόλουθον, δηλ. κυριαρχοῦσαν σκέψιν: ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἐξηγοῦνται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν ἡμεῖς ἠθέλομεν ἐξετάσει τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τὴν ἄποψιν τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιτυχιῶν, τότε ἠθέλομεν καταντήσει εἰς οὐχὶ τόσον εὐάρεστα ἀποτελέσματα. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐγκατέλιπε τὴν Γαλιλαίαν. Πρὶν ἢ πατήσῃ ἐπὶ τὸ ἔδαφος τῆς Σαμαρείας, κάμνει ἀπολογισμὸν τῆς δράσεώς του ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κόμμασι τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐκ τῶν χειλέων του ἐξέρχεται μία ἀπειλή, ἣτις ἀκριβῶς εἶναι λίαν συγκλονιστικὴ: «οὐαὶ σοὶ Χοραζίν, οὐαὶ σοὶ Βηθσαϊδά· ὅτι ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις, αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν...». Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ διὰ τῆς Σαμαρείας, ἔρχεται εἰτα ὁ Ἰησοῦς εἰς μίαν κόμην τῆς Σαμαρείας ὅπου δὲν δέχονται αὐτόν, ἐπειδὴ τὸ πρόσωπόν του ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἀλλά, χειρόστη ἀποτυχία ἀναμένει αὐτόν ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει. Δακρύει δι' αὐτήν, ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι καὶ ἡ τελευταία του προσπάθεια πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως θὰ ναυαγήσῃ διὰ τὴν πώρωσιν ταύτης. Ἐν τούτοις, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν, μένει πιστὸς εἰς τὴν

ἀποστολήν του μέχρι τελευταίας στιγμῆς. Ἐκτιλεῖ τὸ καθήκον του, οὐδὲ στιγμήν ἀποχωρεῖ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ἣν προεδιέγραψεν ὁ Πατήρ, ἀφίνων τὴν ἐπιτυχίαν εἰς αὐτόν, ὅστις μέλλει νὰ δώσῃ ταύτην εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐξεταζομένη ἡ περικοπὴ ὑπὸ ταύτην τὴν ἄποψιν, εἶναι μία συγκινητικὴ παράστασις τῆς ἀληθείας, ἣν ἐκφράζει ὁ ἅγιος Παῦλος διὰ τῆς ἀκολουθου φράσεως: «ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ». (Α'. Κορινθ. 4,2). Καὶ ἐξεταζομένη ἡ περικοπὴ ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν, ὀδηγεῖ εἰς ἐν κήρυγμα, ὅπερ συνιστᾷ πίστιν εἰς τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν ἀποστολήν, ἣτις δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν καὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ ἐκδηλοῦται διὰ τῆς διαρκoῦς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος καὶ μετὰ ταπεινοφροσύνης ἀναδέτει τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὸν Θεόν.

Οὕτω δὲ ἐξαντλοῦνται τὰ σημεῖα τῆς ὁμιλητικῆς ἐκτιμήσεως, ἅτινα προέρχονται ἐκ τῆς ἐν τῇ περικοπῇ σκέψεως περὶ τῆς σωτηρίας. Ἄλλ' ἡ ὁμιλητικὴ ἐρμηνεία τῆς Περικοπῆς δὲν ἱκανοποιεῖται μόνον μετὰ ταῦτα. Ὁ κηρύττων τακτικῶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ ἱ. ἄμβωνος, τὴν στιγμήν, καθ' ἣν θέλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἐν τῷ κηρύγματί του τὴν περικοπὴν τῆς Κυριακῆς, τότε δεφείλει ν' ἀναζητήσῃ καὶ ἄλλα σημεῖα ἐκτιμήσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως. Ἐρωτᾶται λοιπόν, ἐὰν ἡ ὁμιλητικὴ ἐξήγησις εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσῃ καὶ ἄλλα τινὰ σημεῖα ἐκμεταλλεύσεως.

Ἡ ἐρμηνεία ἡμῶν τῆς ἐν λόγῳ περικοπῆς εἶχεν ὑποδείξει σκέψεις, αἵτινες μέχρι τοῦδε, ἐφ' ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, δὲν ἔχουσι ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἐν τοῖς διαφοροῖς συγγράμμασι «περὶ σκελετῶν κηρυγμάτων». Εἴχομεν ἴδει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς ἀγ. Γραφῆς, ἵνα διασαφηνίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν αἰτίαν τῆς πρὸς Ἱεροσόλυμα πορείας του, ἧς τὸ τέλος θὰ ἦτο ὁ Γολγοθᾶς. «Ἴδού, εἶπεν, ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τελειωθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν Προφητῶν τῷ ἰσῷ τοῦ ἀνθρώπου». Οὕτω προσηνέχθη καὶ κατὰ τὴν ἐκδίωξιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν πωλητῶν καὶ ἀγοραστῶν καὶ εἶπε τὴν φράσιν τῆς Γραφῆς: «γέγραπται, ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν· ἡμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν». Ἐν τέλει δέ, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἦτο τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας, ἣν ἐκήρυττε ἐν τῷ ἱερῷ.

Οὕτω δὲ ἔχομεν ἐν νέον σημεῖον διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἡμ. Περικοπῆς. Ἐν τῷ κέντρῳ ἴσταται τὴν ὁρᾶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ σχέσις τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ θὰ λάβῃ ἐν τῇ περικοπῇ διπλήν.

διεύθυνσιν. Ὁ Ἰησοῦς λαμβάνει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἁγ. Γραφῇ ὡς στάθμην τῆς ἐνεργείας του. Ἐν τῷ φωτὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον εἶπον οἱ Προφῆται, βλέπει ὁ Ἰησοῦς τὴν ἐξέλιξιν τεῦ βίου του. Ὁ λόγος γίνεται διὰ τὸν Ἰησοῦν ὁ ὁδηγός, ὃν ἀκολουθεῖ πάντοτε καὶ τώρα, ἵνα ἐκπληρωθῶσι τὰ εἰρημένα διὰ τῶν Προφητῶν περὶ αὐτοῦ. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ παρέχει εἰς αὐτὸν τὸν κανόνα τῆς ἐνεργείας του, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὰς στοάς τοῦ ἱεροῦ καὶ εἶδε «τὴν ἐρήμωσιν» ἐν τῷ ἁγίῳ τόπῳ. Οὕτω δὲ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας του. Ἡ διδασκαλία του δὲ εἶναι, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Ἰησοῦ, ἡ διδασκαλία τοῦ «Πέμπαντος» αὐτόν. Ἡ δὲ ἐφαρμογὴ τῆς Περικοπῆς ἐπὶ τὴν ἐποχὴν ἡμῶν γίνεται μίαν εὐχερῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς νέας ταύτης ἀπόψεως.

Καὶ δ' ἡμᾶς ἡ ἁγ. Γραφή εἶναι κανὼν τῆς ἐνεργείας ἡμῶν καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ἡμετέρας σκέψεως. Οὐχὶ αἱ αἰφνιδίαι προσοπικαὶ ιδέαι καὶ φαντασίαι ἡμῶν, οὐχὶ αἱ φράσεις τοῦ ἡμερησίου τύπου καὶ ἐπιπολαίου τινὸς μυθιστορήματος διαγράφουσι δι' ἡμᾶς τὴν ὁδὸν τοῦ βίου καὶ εἶναι ἡ στάθμη τῆς ἡμετ. σκέψεως, ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς ἀντλοῦμεν ἀξιώματα, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Οὗτος εἶναι ἡ πυξίς, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν τὴν διεύθυνσιν τοῦ βίου ἡμῶν. Διὰ τοῦ λόγου ἔχομεν τὸ ὀριστικὸν κριτήριον, τὸ ὁποῖον ἀποφαίνεται περὶ τῆς ἀξίας ἢ μὴ ἀξίας τῶν ἡμετ. ἐνεργειῶν. Ὁ Θεὸς ἔθηκε τὸν λόγον ὡς ὁδηγὸν διὰ τὸν ἡμέτερον βίον, ὅπως ἀκολουθήσωμεν αὐτὸν καὶ φθάσωμεν εἰς τὸ μακροστὸν τέλος τῆς πορείας μας. Εἶναι δυνατόν ν' ἀλλάξωσιν οἱ χρόνοι, αἱ ιδέαι τῶν ἀνθρώπων καὶ αὐτοὶ νὰ περιπλανηθῶσι τῆδε κάκεισε διὰ τῆς θυέλλης τῶν ἰδεῶν, ἵσταται ἐν τούτοις εἰς βράχος ἐν τῇ θαλάσῃ, ὅστις οὐδέποτε σαλευεῖ καὶ παρέχει εἰς ἡμᾶς πάντας μίαν σταθερὰν βᾶσιν τοῦ ἡμετ. βίου: Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα [Ἦσ. 40,8· πρβλ. Ψαλμ. 32,11· παροιμ. 19,21].

Ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ περικοπῇ καὶ ἄλλαι τινὲς σκέψεις πρὸς ἐκμετάλλευσιν, αἵτινες προπαρεσκευάσθησαν διὰ τῆς ἐρμηνείας. Τοιαύτη τις σκέψις εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι πρὸ τοῦ Θεοῦ μέγιστον κακούργημα. Ὡς τοιοῦτον δὲ παρουσιάζεται ἡ ἁμαρτία ἐν τῇ περικοπῇ ὑπὸ δύο ἐπόψεις: καὶ μάλιστα ἐν πρώτοις ὑπὸ τὴν ἔποψιν, καθ' ἣν ὁ Ἰησοῦς κάμνει ἔργον τι, καὶ δεύτερον ὑπὸ τὴν ἔποψιν, καθ' ἣν ἀπειλεῖ. Ὁ Ἰησοῦς εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν, ὅπως διὰ τοῦ αἵματός του ἐκπλύνῃ τὴν ἐνοχὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ κλαίει διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς παρώσεως, εἰς ἣν εἶχεν ὑποπέσει ἡ ἁγία πόλις. Πα-

ριστάνει τὴν τιμωρίαν, ἣτις διὰ ἐπέλη ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐπειδὴ δὲν διέκρινε αὐτὴ τὸν χρόνον τῆς θείας ἐπισκέψεως καὶ ἐν τῷ καθαρῶν τοῦ ἱεροῦ ἐμφανίζει τὴν δύναμιν, ἣτις εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν τιμωρίαν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. Κατὰ ταῦτα ἡ ἁμαρτία εἶναι ἐν μέγιστον κακούργημα πρὸς τὸν Θεόν.

Μετὰ τῆς σκέψεως ταύτης συνάπτονται καὶ ἄλλαι τινὲς σκέψεις πρὸς ἐκμετάλλευσιν. Ἐν τῇ ἀναγνώσει τῆς Γραφῆς ὑπηρεῖται ἡ σκέψις, ὅτι τὸ μέτρον τῆς χάριτος καθορίζει τὸ μέτρον τῆς ἡμετέρας εὐθύνης. Οὕτω δὲ δυνάμεθα νὰ κάμωμεν ταύτην τὴν σκέψιν ὡς κυριαρχοῦν κεντρικὸν σημεῖον τῆς ὁμιλητικῆς ἐκτιμήσεως τοῦ κειμένου. Τότε δὲ ἡ σκέψις αὐτὴ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀκόλουθον σειρὰν συλλογισμῶν.

Ἡ Ἱερουσαλήμ ὑπῆρξε τὸ θέατρον τῶν μεγάλων σωτηριωδῶν ἐπισκέψεων τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ Ἱερουσαλήμ ἦτο μάρτυς τῆς πρώτης ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰησοῦ ὡς Θεοῦ, ὅτε ὡς δωδεκαετὲς παιδίον ἐκάθητο ἐν τῷ ἱερῷ μεταξὺ τῶν γραμματέων, ἠρώτα καὶ ἀπεκρίνετο εἰς αὐτούς, αἱ δὲ ἀπαντήσεις του ἐξέπληκτον πάντας. Ἐν Ἱερουσαλήμ ἐθεράπευσεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ Βηθσδα τὸν ἐπὶ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη παραλυτικόν· ἐδῶ ἔδωκε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του εἰς τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν καὶ πλησίον τῆς πόλεως ἐξήγειρεν ἐκ νεκρῶν τὸν Λάζαρον. Ἐν Ἱερουσαλήμ εἶπε τὰς θαυμασίας ὁμιλίας του, ἐν αἷς κατέδειξεν, ὅτι εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὅτι εἶναι ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Ἐν τέλει, ἡ Ἱερουσαλήμ ἦτο μάρτυς τῆς συγκλονιστικῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ, καθ' ἣν ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος τὴν Μ. Παρασκευήν, ἐσχίσθη εἰς δύο τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ, ἡ δὲ γῆ ἐσεισθη. Ἡ Ἱερουσαλήμ εἶχε δεχθῆ ἐν μέγα μέτρον τῆς χάριτος. Ἐνεκα τούτου ἦτο μεγάλη ἡ ἐνοχὴ καὶ ἡ τιμωρία, ἣτις ἐπεβλήθη ἐπ' αὐτήν. Ἡ πόλις δὲν διέκρινε τὸ συντελοῦν εἰς τὴν εἰρήνην της. Ἐμεινε τοῦτο κεκρυμμένον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς. Ἡ τυφλότης, ἣτις ἐπιπίπτει ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀποκρούῃ σκληροτραχίλως τὸ φῶς τῆς πίστεως καὶ τὰς ἀκτῖνας τῆς χάριτος, εἶναι ἡ μέγιστη τιμωρία, ἣτις δύναται νὰ ἐπέλη ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν ἁμαρτίαν του. Ἡ πίστις εἶναι, ἡ φῶς ἢ σκότος. Φῶς μὲν δι' ἐκείνους, οἵτινες δέχονται τὴν πίστιν, σκότος δὲ δι' ἐκείνους, οἵτινες ἀποκρούουσιν αὐτήν. Ἡ χάρις εἶναι μὲν σωτηρία καὶ μακαριότης δι' ἐκείνον, ὅστις ἀποδέχεται εὐγνωμόνως αὐτήν, εἶναι ὅμως «κρίσις» καὶ καταδίκη διὰ τὸν ἀπορρίπτοντα αὐτήν. Ἡ ληφθεῖσα χάρις, μαλακύνει τὴν καρδίαν τοῦ

ἀνθρώπου διὰ τὴν ἀποδοχὴν ἔτι μειζρόνων χαρίτων, ἡ δὲ ἀποκρουσθεῖσα, κατασκληρύνει τὴν καρδίαν. Τὸ ληφθὲν φῶς τῆς πίστεως διαφωτίζει τὴν ψυχὴν καὶ ὀδηγεῖ ταύτην ἀπὸ διαιυγείας εἰς διαιυγείαν ἀπὸ γνώσεως εἰς γνώσιν. Τὸ ἀποκρουσθὲν ὅμως φῶς τῆς πίστεως περιβάλλει τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ σκότους καὶ καθιστᾷ τὸ ὄμμα αὐτῆς τυφλὸν διὰ τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἔρχεται ἀπὸ τοῦ κόσμου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.

Εἰς τὴν πρώτην δὲ ταύτην τιμωρίαν ἀκολουθεῖ καὶ ἡ δευτέρα. Προσφήτηυσεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἔδειξε κατὰ τὸν ἔξαγνισμὸν τοῦ ἱεροῦ, ὅτι δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπειλήν του. Ὁ ἀποκρούων τὴν χάριν καὶ ὁ μὴ παραχωρῶν τύπον ἐν τῇ ψυχῇ του δι' αὐτήν, ἀποχωρίζεται τοῦ Θεοῦ, τῆς πηγῆς πάσης εὐτυχίας καὶ πάσης μακαριότητος· αὐτὸς ἀνθίσταται εἰς τὴν σώζουσαν καὶ εὐτυχιζούσαν βούλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἕνεκα τούτου περιπίπτει εἰς τὸν ὄλεθρον.

Πρὸς τούτους ἡ περικοπὴ δύναται ν' ἀναπτύξῃ τὰς προβληθείσας σκέψεις ἐν τῷ ἔξῃς θέματι: ἡ *ἁμαρτία τῆς πωρώσεως*. Δύναται νὰ δείξῃ πῶς ἡ Ἱερουσαλήμ κατήνησεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν τῆς πωρώσεως, δηλαδὴ διὰ τῆς διαρκoῦς ἀντιστάσεώς της κατὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τῆς προσφροθείσης διὰ τοῦ Ἰ. Χριστοῦ. Πρὸς τούτους δύναται νὰ δείξῃ ἡ περικοπὴ τὸν τρόπον, καθ' ὃν δύναταί τις νὰ διακρίνῃ τὴν γενομένην ἁμαρτίαν τὴν ἁμαρτίαν (τῆς Ἱερουσαλήμ) ἔννοεῖ τις ἐκ τοῦ ὅτι δὲν διέκρινε τὰ πρὸς εἰρήνην της· διὰ τοῦτο δὲ ἔμεινε κεκοιμημένη ἢ σωτηρία πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Τέλος, δύναται νὰ δείξῃ ἡ περικοπὴ, εἰς τι καταλήγει ἡ ἁμαρτία· αὕτη ἔφερε τὸν ὄλεθρον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν. Κατὰ ταῦτα ἡ περικοπὴ δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς κατασκευὴν ἑνὸς συγκλονιστικοῦ κηρύγματος περὶ μιᾶς ἁμαρτίας, ἧς, ὡς φαίνεται, καὶ σήμερον δὲν εἶναι σπανία· ὁ σκοπὸς δὲ τοιούτου κηρύγματος εἶναι, οὐχὶ νὰ ἐκφοβίσῃ τοὺς περιδεεῖς, ἀλλὰ νὰ διασείσῃ καὶ συμβουλεύσῃ ἐκείνους, οἵτινες περιέπεσαν ἔλευθέρως εἰς τὴν συνήθειαν τοῦ ἁμαρτάνειν.

Αὕτη ἡ τελευταία σκέψις ὀδηγεῖ πρὸς τούτους εἰς μίαν ἐκμετάλλευσιν, ἧς παριστάνει τὴν περικοπὴν ὡς καθρέπτῃ τῆς ἐποχῆς μας. Ἐν τῇ περικοπῇ ἡμῶν πραγματικῶς ὁ εὐαγγελιστὴς παρουσιάζει ἕνα καθρέπτῃ τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς, πρὸ πάντων ὁσάκις διετέλει ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν

τοῦ Φαρισαϊσμοῦ παρουσίασεν ὧτα καρφὰ καὶ καρδίαν ψυχρὰν πρὸς τὴν προσφερομένην χάριν ἐκ μέρους τοῦ Ἰησοῦ. Ἐπιμένοντες εἰς τὴν διὰ νόμου δικαιοσύνην καὶ ἐπιταρβύμενοι, διὰ τοὺς ἔργους τῶν ἐνόμιζον ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη μετανοίας καὶ τῆς χάριτος. Περιέπεσεν εἰς ἓνα ἀτομικισμὸν καὶ ἐνόμιζον, ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ δύναται νὰ τύχη τῆς σωτηρίας καὶ ἐπομένως ἀπέρριπτε τὴν διὰ τοῦ Ἰησοῦ προτεινομένην σωτηρίαν. Τούτου δ' ἕνεκα οὐδαμῶς ἐνόησε τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς «*βασιλείας τοῦ Θεοῦ*», ἣτις θὰ ἤρχετο εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ Ἰησοῦ. Διὰ τοῦτο δὲ ἤρνεϊτο τὴν σωτηριώδη χάριν, ἣν ἠδύνατο νὰ δεχθῆ ἴδιον διὰ ταπεινόφρονος αὐτογνωσίας καὶ διὰ ψυχικῆς διαθέσεως, ἣν ἔδειξεν ὁ Ζακχαῖος. Τούτου δ' ἕνεκα ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς περιήρχετο βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον εἰς ἐκσίτην τὴν φοικώδη κατάστασιν, ἣν σαφῶς χαρακτηρίζει ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐν τῇ περικοπῇ, ἣν ἡμεῖς ἔχομεν ὑπ' ὄψει. Παριστάνει δὲ σαφέστατα τὴν πνευματικὴν κατάστασιν, ἐν ἣ εὐρίσκειτο ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς κατὰ τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς ἐλάμβανε πέρας ἢ σωτηριώδους δρᾶσις τοῦ Κυρίου.

Ἡ αὐτοδικαίωσις τοῦ φαρισαϊκοῦ Ἰουδαϊσμοῦ διήνοιξεν ἐν χάσμα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἣτις ἦτο ἀδύνατον νὰ γεφυρωθῆ. Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους ἴστατο ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγε: «*μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν... μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται*». Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἴσταντο οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ ἔλεγον: «ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων» καὶ ἐνόμιζον, ὅτι δὲν ἔχουσι ἀνάγκη τῆς μετανοίας. Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους ἴστατο ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐκραύγαζε: «*δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς*» ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου μέρους ἴσταντο οἱ καυχώμενοι ἐπὶ τῷ νόμῳ Ἰουδαῖοι, οἵτινες ἀπρηθίμουν εἰς τὸν Θεὸν τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ ἀπέναντι τούτων ἀπῆλθον ἀμοιβὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τούτου δ' ἕνεκα οὐδεμία ὁδὸς ἤρχετο ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτούς. Ἡ αὐτοδικαίωσις καὶ σωτηρία εἶναι ἀντιθέσεις, αἵτινες οὐδαμῶς αἴρονται καὶ γεφυροῦνται. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι ἐπέμενον ἐν τῇ αὐτοδικαίῳσι τῶν, τούτου ἕνεκα ἔμειναν σκληροὶ καὶ ἀκαμπτοὶ ἀπέναντι τῆς χάριτος καὶ τῆς σωτηρίας, ἣν προσέφερον εἰς αὐτούς ὁ Ἰησοῦς· τούτου δ' ἕνεκα συνησθάνθησαν τὴν ἀπαίτησιν Ἰησοῦ ὡς τι προσβλητικόν, καθ' οὗ ἔστρεψαν πάντα τὰ ἐχθρικά αὐτῶν βέλη· δὲν διέκριναν τὰ πρὸς εἰρήνην αὐτῶν· δὲν εἶχον ὀφθαλμούς, ἵνα ἴδωσι τὸ προσφερόμενον· «*ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν*» τῶν.

Ὁ Ἰησοῦς δακρύει διὰ τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν· δακρύει, ἐπειδὴ αὐτὸς ἀδυνατεῖ νὰ καταρρίψῃ τὸ μεσότοιχον, τὸ ὁποῖον χωρίζει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἕνεκα τῆς αὐτοδικαιώσεώς του. Δακρύει, ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι συνεκλείσθησαν ἐντὸς ἑνὸς κόσμου, ὅπου δὲν εἰσδύουσιν αἱ ἀκτῖνες τῆς χάριτος τοῦ Ἰησοῦ. Τούτου δ' ἕνεκα εἶναι καθωρισμένη ἡ τύχη τοῦ Ἰσραήλ. Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἔχει τόπον ἐν τῷ κόσμῳ τῆς αὐτοδικαιώσεως· ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ ἐπαιρομένου ἀτομικισμοῦ δὲν ὑπάρχει χώρος πρὸς ἀνθήσιν τῆς χάριτος· ὁ Ἰουδαϊσμός παραδίδεται εἰς ἓνα κίνδυνον, ὁ ὁποῖος σημαίνει τὴν καταστροφὴν του· ὁ Ἰησοῦς προλέγει αὐτὴν καὶ ἐν τῷ καθαρισμῷ τοῦ ἱεροῦ παρουσιάζεται θετικῶς ἡ εἰκὼν, ἣτις προδηλοῖ ὄρισμένως τὴν τύχην τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ.

Ἡ πνευματικὴ δὲ κατάστασις τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ὅπως αὕτη χαρακτηρίζεται σαφῶς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ περικοπῇ, εἶναι ὑπὸ πολλὰς ὄψεις μία συγκλητικὴ εἰκὼν τῆς ἐποχῆς ἡμῶν. Ὁ ἀτομικισμὸς εἶναι τὸ κυριαρχοῦν χαρακτηριστικὸν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Αὐτὸς θέλει νὰ διαμορφώσῃ τὸν βίον του μόνον δι' ἑαυτοῦ καὶ ἀπαρνεῖται νὰ δεχθῇ κανόνας καὶ νόμους διὰ τὸν βίον του ἐκ μέρους ἀνωτέρας· τινὸς ἀρχῆς. Πιστεύει μόνον εἰς ἑαυτὸν καὶ τὰς πράξεις του καὶ εἶναι ἐνθουσιασμένος ἐκ τῶν ἐξαγομένων τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ καὶ προόδου. Νομίζει, ὅτι ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν, ἵνα ἢ κυρίαρχος τοῦ βίου καὶ καθορίσῃ τὰς διαφοροὺς ἀξίας αὐτοῦ. Ἀρνεῖται νὰ δεχθῇ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας του ἐπὶ τὰς διαφοροὺς ἐκφάνσεις τοῦ βίου, ἠθικὰς, πολιτικὰς καὶ ἄλλας. Διὰ τοῦ ἀτομικισμοῦ τούτου ἀνοίγει καὶ εὐρύνεται τὸ χάσμα, τὸ ὁποῖον ποτὲ ἔκειτο μεταξὺ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ὁ ἀτομικισμὸς ἀποκρούει τὰς δυνάμεις τῆς χάριτος, αἵτινες ἐκχύνονται ἀνωθεν ποταμηδὸν ἐπὶ τὸν κόσμον. Ἐρσίδεται ἐφ' ἑαυτοῦ, ἐπὶ τοῦ κόσμου καὶ «*labitus cum labili*» (Thomas von Kempren). Πᾶσα ἀστάθεια τῶν τοῦ βίου ἐν τε τῷ μικρῷ καὶ μεγάλῳ κόσμῳ, πᾶσα σύγχυσις καὶ ἀκαταστασία τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν πηγάζουσιν ἐκ ταύτης τῆς πηγῆς τοῦ ἀτομικισμοῦ. Πᾶσα τύφλωσις καὶ πόρωσις, ἣτις δὲν βλέπει καὶ δὲν θέλει νὰ ἴδῃ τὴν σωτηρίαν, ἔχουσι τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ ἀτομικισμῷ. Ἐκεῖ, ὅπου ὁ ἄνθρωπος μεθ' ὑπερηφάνου αὐτοδικαιώσεως ἀθήτῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει θέσις διὰ τὸν Θεὸν καὶ τὸν Χριστόν· ἐκεῖ εἶναι παραδεδομένος ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν διάλυσιν καὶ φθοράν· ἐκεῖ προσεγγίζει ἀστραπηδὸν ὁ ὄλεθρος, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ἔκοψε τὸν

δεσμόν, ὅστις ἐνοῖ αὐτὸν μετὰ τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀπολύτου ἀληθείας καὶ ἠθικότητος καὶ τὸν Θεὸν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου.

~~Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξαγομένῃ καὶ βλέπομεν τὸ πλῆθος τῶν σκέψεων καὶ τῶν σημείων τῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως, ὅπερ παρέχει ἐκάστοτε ἐκάστη περικοπή. Πρὸς τοῦτο ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς ἓν κείμενον τῆς ἁγ. Γραφῆς, ν' ἀποχωρίσωμεν τὸ θεολογικὸν περιεχόμενον, νὰ ἴδωμεν τὸν βίον καὶ τὴν ἐποχὴν ἡμῶν ἐν τῷ φωτὶ τῶν σκέψεων, ὡς ἐξαγάγομεν, καὶ τότε εὐθὺς θὰ διακρίνωμεν τὰ σημεία τῆς ἐκμεταλλεύσεως, ἅτινα θὰ εἶναι λίαν ἐκπληκτικὰ καὶ ἀπροσδόκητα δι' ἡμᾶς. Ἐὰν τοῦτο κατορθώσωμεν ἐφ' ἑνὸς μόνου κειμένου καὶ εἰσέλθωμεν ἅπαξ εἰς τὸ βάθος καὶ τὸ πλήρωμα τούτου, τότε εὕρομεν τὴν κλεῖδα, ἣτις θ' ἀνοίξῃ πάντοτε εἰς ἡμᾶς τὸ ἀνεξάντλητον καὶ ἀστείρευτον ταμεῖον τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Οὕτω δὲ θὰ εἶναι εὐχερὲς ν' ἀνακαλύψωμεν τὸν θησαυρὸν τῆς ὁμιλητικῆς δαψιλείας, ἣτις θὰ τροφοδοτήσῃ τὸ ἡμέτερον κήρυγμα διὰ τῆς θείας σοφίας καὶ θὰ εὐλογῆσῃ αὐτὸ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.~~

(Ἀκολουθεῖ)

Ἄρχιμ. ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ